

**Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi
Lənkəran Dövlət Universiteti**

Təsdiq edirəm
Tədrisin təşkili və təlim
texnologiyaları üzrə prorektor v.i.e:
 dos. Zaur Məmmədov
"14" 02 2025-ci il

Fənn sillabusu

İxtisas: 050404 - "Dövlət və bələdiyyə idarəetməsi".

Fakültə: "İqtisadiyyat və idarəetmə"

Kafedra: "İqtisadiyyat və innovativ idarəetmə"

1. Fənn haqqında məlumat :

Fənnin adı: Dövlət idarəçiliyində etika (İşçi tədris proqramı: Lənkəran Dövlət Universitetinin 11 fevral 2025-ci il tarixli 06 sayılı protokolu ilə təsdiq edilmişdir).

I.Fənn haqqında məlumat :

Fənnin kodu: LPF-B14.

Tədris ili: III : (2024-2025). Semestr: VI

Tədris yükü cəmi: 180 saat. Auditoriya yükü-60 saat: (Mühazirə 30 saat, seminar 30 saat).

Təhsilalma forması: Əyani

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 6

Auditoriya № :

Saat :

II.Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, elmi dərəcəsi: i.f.d. Fərid Xankişiyev .

Kafedranın ünvanı: Lənkəran şəhəri, Füzuli küç., 170 a, 1 sayılı korpus.

Məsləhət saati: II-IV günlər: saat 12⁰⁰-13⁰⁰

E-mail ünvanı: ferid_khan@mail.ru

III. Təvsiyyə olunan dərslik və dərs vəsaitləri:

1.K.Abdullayev, A.Vəliyev, N.Mirzəyev. "Biznes etikas və sosial məsuliyyət". Bakı -2018

2.R.Səfəreliyeva, S.Məmmədov, V.Qaziyev. "İşgüzar etika". Bakı-2004

3.S.Şahhüseynova . "Etika" . Bakı - 2009

4.Q.Y.Abbasova. "Etika: tarix, nəzəriyyə və təcrübə". Bakı-2005

5.N.Hacıyeva. "Estetika, peşə etikas və psixologiya". Bakı 2012.

6.Prof, Dr. Orhan Akova , "Turizmdə etik", İstanbul 2010.

7.Biznesin təşkili və idarə edilməsi (Dərslik). Bakı, «İqtisad Universiteti», 2011, 464 s.

8.Алмаева Р.И. Стратегическая планирование и стратегический менеджмент. Учебное пособие. М.: Финансы и статистика, 2006, 208 с.

IV.Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün ilkin olaraq "Karyera planlaması" və "İnsan resurlarının idarə edilməsi" kimi fənlərin tədrisi zəruridir.

V.Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxtda "Regional idarəetmə" və "Davranış iqtisadiyyatı" fənlərinin tədrisinə ehtiyac vardır.

VI.Fənnin təsviri və məqsədi: Bu fənnin öyrənilməsi hər bir qurumun (hökumət və qeyri-hökumət, dövlət və özəl) idarə olunması mədəniyyətinin səviyyəsini səciyyələndirən mühüm

amillərin öyrənilməsi imkanı verir. İdarəetmə və icra qurumlarının müxtəlif səviyyələrində qəbul edilən qərarların daxili və ya kənar münaqişələrin riskləri, yeni qərar qəbul edənlərin nüfuzunun pisləşməsi, sistemin (dövlət orqanı, özəl və dövlət müəssisəsi, QHT və ya siyasi partiya) fəaliyyətinin səmərəsinin enməsi ilə müşayiət olunduğu hər yerdə daxil mədəniyyətin mühüm elementi sayılan "Biznes etikası və sosial məsuliyyət" fənni həmin risklərin azalmasına yardım edir. Bu mülahizənin düzgünlüyünü bu gün bir sıra hətta iri şirkətlərin müflisləşməsi, menecerlərin nüfuzdan düşməsi təsdiq edir.

Düzgün olmayan qərarların qəbul edilməsi, nəinki həmin qərarları qəbul edən qurumun özünə, həmçinin bir çox hallarda ümumən cəmiyyətə bəla başa gəlir, digər tərəfdən isə hər işin və hər hadisənin qanunvericiliklə tənzimlənməsi bəzən mümkün olmur. Bir qayda olaraq nə isə qanundan kənar qalır və bu zaman tənzimləyici rolda etik normalar, yeni əksəriyyətin düzgün, ədalətli, vicdanlı qəbul etdiyi hər hansı qaydalar kompleksi olur. Hər hansı qurumun, şirkətin və təşkilatın daxilində insanların davranışını qanunla tənzimləmək ümumiyyətlə çətin olur. Bu fənnin məqsədi işçi heyəti arasında ünsiyyətin optimal formasının necə yaradılması, rəhbərliklə işçilər arasındakı münasibətlərin tənzimlənməsi, fəaliyyətin normal təşkili və uğura gedən yolun daha qısa formalarını öyrətməkdir.

VII.Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmaz, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII.Qiymətləndirmə: Tələbələrə biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə, 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə. Əgər fənn üzrə həm seminar və həm də laboratoriya varsa onda 10 bal seminara, 10 bal isə laboratoriyaya görə verilir.

Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzər alınır.

İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal- tələbə keçilmiş material dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.
- 9 bal-tələbə keçilmiş material tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açə bilir.
- 8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;
- 7 bal- tələbə keçilmiş material başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırə bilmir
- 6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür.
- 5 bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.
- 4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;
- 3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırə bilmir;
- 1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.
- 0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

№	Bal	Qiymət	
		Sözlə	Hərflə
1.	91-100	əla	A
2.	81-90	çox yaxşı	B
3.	71-80	yaxşı	C
4.	61-70	kafi	D
5.	51-60	qənaətbəxş	E
6.	50 və ondan aşağı	qeyri-kafi	F

IX.Davranış qaydalarının pozulması: *Tələbə Universitetin daxili nizam–intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməkdir.*

X.Təqvim planı: *Mühazirə 30 saat, seminar 30 saat. Cəmi: 60 saat*

№	Keçirilən mühazirə mövzularının məzmunu	Mühazirə	
		saat	tarix
1	2	3	4
1.	Mövzu 1: Etik nəzəriyyələrin inkişaf tarixi: qədim və orta əsrlər dövrü Plan : 1.Qədim Çin və hind etikas 2.Qədim Yunanıstanda sofistlərin əxlaqi görüşləri 3.Platon və Aristotelin əxlaqi görüşləri 4.İslamda əsas etik cərəyanlar	2	
2.	Mövzu 2: Etikanın əsas kateqoriyaları Plan: 1. Xeyir və şər 2.Borc və vicdan 3. Şərəf və ləyaqət 4.Xoşbəxtlik və həyatın mənası	2	
3.	Mövzu 3: İnzibati etika Plan: 1.İnzibati etika və onun biznes etikas ilə nisbəti 2.Bitərəfli etika, onun mahiyyəti 3.Struktur etikasının tərkibi. 4.İnzibatçıların mənəvi kodeksinin xarakteristikası 5.Etik normalara uyğun işçi heyətinin stimullaşdırılması	2	
4.	Mövzu 4: Peşəkar etika Plan: 1.Etikanın əsas kateqoriyaları	4	

	2. Peşəkar etika haqqında anlayış 3. Peşəkar etika kodeksi 4. Peşəkar davranış haqqında etika 5. Universal etikanın prinspləri		
5.	Mövzu 5: İşgüzar etiket Plan: 1. Tabeçilikdə olanlara effektiv təsir etmək məsələləri 2. İşgüzar etiketin metodları 3. İdarəetmə davranışının üslubları 4. Rəhbər və tabeçilikdə olanların qarşılıqlı münasibətlərinin etikası	2	
6.	Mövzu 6: İşgüzar və təşkilati mədəniyyət Plan: 1. Özünüidarəetmə anlayışı 2. İdarəetmədə tərbiyə komponentləri 3. İşgüzar ünsiyyət və işgüzar etikanın universal prinspləri 4. Menecment etikası və menecmentdə mədəniyyətin zəruriliyi 5. Stres və münaqişə hallarının idarə edilməsi	4	
7.	Mövzu 7: Sosial dövlət və sosial etika Plan: 1. Dövlət qulluqçularının fəaliyyətində hüquq və azadlıqların qorunması. 2. Dövlət qulluqçularının vəzifə bölgüsündə peşəkarlığın nəzərə alınması. 3. Etik davranış qaydalarının pozulmasında məsuliyyətə cəlb olunma. 4. Hüquqi və fiziki şəxslər tərəfindən dövlət qulluqçusu ilə bağlı şikayət və məlumatlardan sonra intizam məsuliyyəti 5. Etik davranış qaydalarını pozmuş dövlət qulluqçusu ilə bağlı görülən tədbirlər 6. Sosial etika kodeksi	2	
8.	Mövzu 8: Etika və iqtisadiyyat Plan: 1. Sahibkarlıq mühitinin nəzəri aspektləri 2. Biznesin funksiyalarının mahiyyəti 3. Biznes mühitinin praktiki əhəmiyyəti 4. İqtisadi etika anlayışı. 5. Müasir sənaye müəssisələrində kodeks hazırlanması məsələləri	2	
9.	Mövzu 9: Biznes mədəniyyəti Plan: 1. Biznes mədəniyyəti anlayışı. 2. Firma mədəniyyətinin mahiyyəti. 3. İşgüzar etikanın əhəmiyyəti.	2	

	4. Milli biznesmenlərin əsas keyfiyyət göstəriciləri. 5. İşgüzar biznesdə etik qaydaları.		
10.	Mövzu 10: İşgüzar münasibətlərin etik normalara uyğun təşkili Plan: 1. Partnyorların üsul proqramı. 2. Danışqlar zamanı tətbiq olunan üsullar. 3. İşgüzar yazışmanın aparılması. 4. Sahibkarın nitq mədəniyyəti.	2	
11.	Mövzu 11: Daxili və xarici etik problemlərinin idarə edilməsi Plan: 1. Korporasiya daxili davranış 2. İşçi heyətinin işə götürülməsi, hüquqları və onların qiymətləndirilməsi 3. İşçilərin əməl etməli olduqları etik davranışlar 4. Korporasiyanın xarici etik problemləri	2	
12.	Mövzu 12: Peşəkar davranışda etik qaydaları, münaqişələr və onların həlli Plan : 1. İşgüzar etik qaydalarının əsas sahələri 2. İşgüzar davranışın əsas psixoloji prosesləri 3. Peşəkarlığın əsas kriteriyaları 4. İşgüzar xarakter və şəxsiyyətin motivasiya sahəsi 5. Temperament və peşə fəaliyyətində onun rolu 6. Münaqişəli situasiyaların həlli və idarə edilməsi metodları		
13.	Mövzu 13: Biznesdə sosial məsuliyyət Plan: 1. Sosial məsuliyyətin mahiyyəti və məzmunu. 2. İri korporasiyaların cəmiyyətin əsas qrupları ilə münasibətdə sosial məsuliyyət. 3. Kiçik biznesdə sosial məsuliyyət. 4. Daxili korporativ sosial məsuliyyətin növləri. 5. Xarici korporativ sosial məsuliyyət. 6. Korporativ sosial məsuliyyətin standartlaşdırılması		
14.	Mövzu 14: Biznesdə münaqişələr və onların həlli etikası Plan: 1. Biznes etkasında münaqişələrin mahiyyəti və məzmunu 2. Münaqişələrin əmələ gəlmə səbəbləri	2	

3. Biznes etkasında münacişlərin həyata keçirilmə mərhələləri		
4. Biznes etkasında münacişinin əsas növləri		
5. Biznes etkasında münacişlərin həll edilməsi üsulları		
Cəmi:	30	

XI. Fənn üzrə tələblər : Tələbə fənnin öyrənilməsi zamanı düzgün fəaliyyət mexanizminin qurulmasını, təchizat sisteminin təşkilini, partnyorlarla əlaqələrin qurulması, kadr heyətinin seçilməsi və idarə olunması işinin səmərəli qurulmasını bacarmalıdır.

XII. Fənn üzrə təlimin nəticələri: Bu fənn işgüzar etika kodeksinin öyrənilməsinə kömək edir. Bu kodeks işçilərin davranış qaydalarının məcmusu şəklində özünü ifadə edir. İnkişaf etmiş ölkələrdə hökumət və qeyri-hökumət qurumlarında işçilərin davranışı nizamlayan vacib sənəd işgüzar etika kodeksi hesab edilir. Bu kodeks hər bir konkret qurum üçün fərdi planda tərtib olunur. Bu kodekslərdə çoxlu oxşarlıqlar olmasına baxmayaraq konkret şirkət, yaxud hökumət orqanı üçün səciyyəvi olan xüsusi fəaliyyət aspekti həmişə mövcuddur. Son olaraq onu da qeyd etmək lazımdır ki, bu fənnin tədrisi sonunda tələbələr "biznes etikası" və "sosial məsuliyyət" anlayışlarını öyrənəcək, fəaliyyətin təşkili prinsipləri, ünsiyyət qaydaları, normaları ilə bağlı yetərli informasiyaya sahib olacaqlar.

XIII. Tələbələrin fənn haqqında fikirlərinin öyrənilməsi : -----

XIV. Kollokvium sualları:

I Kollokvium sualları :

1. Qədim Çin və hind etikası
2. İslamda əsas etik cərəyanlar
3. Xeyir və şər
4. Borc və vicdan
5. İnzibati etika və onun biznes etikası ilə nisbəti
6. Bitərəfli etika, onun mahiyyəti
7. İnzibatçıların mənəvi kodeksinin xarakteristikası
8. Etik normalara uyğun işçi heyətinin stimullaşdırılması
9. Etikanın əsas kateqoriyaları
10. Peşəkar etika haqqında anlayış
11. Peşəkar davranış haqqında etika
12. Təbəccilikdə olanlara effektiv təsir etmək məsələləri
13. İşgüzar etikətin metodları
14. İdarəetmə davranışının üslubları
15. Rəhbər və təbəccilikdə olanların qarşılıqlı münasibətlərinin etikası

II Kollokvium sualları :

1. Təbəccilikdə olanlara effektiv təsir etmək məsələləri
2. İşgüzar etikətin metodları
3. İdarəetmə davranışının üslubları
4. İdarəetmədə tərbiyə komponentləri

5. İşgüzar ünsiyyət və işgüzar etikanın universal prinspləri
6. Stres və münaqişə hallarının idarə edilməsi
7. Etik davranış qaydalarının pozulmasında məsuliyyətə cəlb olunma.
8. Sosial etika kodeksi
9. İqtisadi etika anlayışı
10. Müasir sənaye müəssisələrində kodeks hazırlanması məsələləri
11. Biznes mədəniyyəti anlayışı
12. Firma mədəniyyətinin mahiyyəti
13. İşgüzar etikanın əhəmiyyəti
14. İşgüzar yazışmanın aparılması.
15. Sahibkarın nitq mədəniyyəti.

XV.İmtahan sualları :

1. Qədim Çin və hind etikası
2. İslamda əsas etik cərəyanlar
3. Xeyir və şər
4. Borc və vicdan
5. İnzibati etika və onun biznes etikası ilə nisbəti
6. Bitərəflik etikası, onun mahiyyəti
7. İnzibatçıların mənəvi kodeksinin xarakteristikası
8. Etik normalara uyğun işçi heyətinin stimullaşdırılması
9. Etikanın əsas kateqoriyaları
10. Peşəkar etika haqqında anlayış
11. Peşəkar davranış haqqında etika
12. Təbəccilikdə olanlara effektiv təsir etmək məsələləri
13. İşgüzar etiketin metodları
14. İdarəetmə davranışının üslubları
15. Rəhbər və təbəccilikdə olanların qarşılıqlı münasibətlərinin etikası
16. Təbəccilikdə olanlara effektiv təsir etmək məsələləri
17. İşgüzar etiketin metodları
18. İdarəetmə davranışının üslubları
19. İdarəetmədə tərbiyə komponentləri
20. İşgüzar ünsiyyət və işgüzar etikanın universal prinspləri
21. Stres və münaqişə hallarının idarə edilməsi
22. Etik davranış qaydalarının pozulmasında məsuliyyətə cəlb olunma.
23. Sosial etika kodeksi
24. İqtisadi etika anlayışı
25. Müasir sənaye müəssisələrində kodeks hazırlanması məsələləri
26. Biznes mədəniyyəti anlayışı
27. Firma mədəniyyətinin mahiyyəti
28. İşgüzar etikanın əhəmiyyəti
29. İşgüzar yazışmanın aparılması.
30. Sahibkarın nitq mədəniyyəti
31. Korporasiya daxili davranış
32. Korporasiyanın xarici etik problemləri
33. İşgüzar davranışın əsas psixoloji prosesləri

34. Peşəkarlığın əsas kriteriyaları
35. Münaqişəli situasiyaların həlli və idarə edilməsi metodları
36. Sosial məsuliyyətin mahiyyəti və məzmunu.
37. Daxili korporativ sosial məsuliyyətin növləri.
38. Xarici korporativ sosial məsuliyyət.
39. Biznes etkasında münaqişələrin həyata keçirilmə mərhələləri
40. Biznes etkasında münaqişələrin həll edilməsi üsulları

“Dövlət idarəçiliyində etika” fənni üzrə fənninin sillabusu 050404 - “Dövlət və bələdiyyə idarəetməsi” ixtisası üzrə tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir.

Sillabus *“İqtisadiyyat və innovativ idarəetmə”* kafedrasında müzakirə edilərək təsdiq olunmuşdur (11 fevral 2025-ci il tarixli, protokol № 06).

Kafedra müdiri:

dos. A.T.Əfəndiyeva

Fənn müəllimi:

dos., i.f.d F.X.Xankişiyev

Ələddin C.T. Əliyev